Tom-Henrik Sirviö

13.10.2025

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Kirjallinen asiantuntijalausunto TyV 14.10.2025 klo 12.15

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026, HE 99/2025 vp

- Suomen työllisyystilanne on heikentynyt. Vaikeimmassa asemassa ovat pitkäaikaistyöttömät, joita on jo lähes 130 000.
- Työttömyystilanteeseen vastaaminen vaatisi **aktiivista työvoimapolitiikkaa** ja **mittakaavaltaan riittäviä toimia**.
- Sopeutuksella rahoitetaan kehysriihen veronkevennyksiä, vaikka nyt olisi ollut aika osallistaa yrityksiä ja suurituloisia sopeutukseen
- Työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen verovähennysoikeuden poisto peruttava

Työttömyys on yhä suurempi ongelma

Suomen työllisyystilanne on heikentynyt viimeisten kahden vuoden aikana. Työvoimatutkimuksen elokuun tietojen mukaan kausi- ja satunnaisvaihtelusta puhdistettu 15–64-vuotiaiden **työllisyysasteen trendi on laskenut 2,6 prosenttiyksikköä. Työttömyysasteen trendi taas on noussut 2,6 prosenttiyksikköä**.

Työttömyyden kasvu vastaa noin 80 000 työttömän kasvua. Työttömyys on kasvanut laaja-alaisesti eri osaamis- ja koulutustaustoilla. Työnvälitystilaston elokuun tietojen mukaan ulkomaalaisten työttömyys on kasvanut kahdessa vuodessa vajaalla 11 000 henkilöllä. Työttömyyden kasvu ei selity **yksittäisillä tekijöillä tai ryhmillä.**

Heikentynyt työttömyystilanne vaatisi pikaisia ratkaisuja ja aktiivisempaa työvoimapolitiikkaa. Toimet työttömyyden alentamiseksi ovat kuitenkin vähäisiä. Hallitus ottaa nuorten työllistämiseksi käyttöön 30 miljoonan euron **työllistämissetelin**.

Tom-Henrik Sirviö 13.10.2025

Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan setelin mittakaava mahdollistaa laskennallisesti noin 3300-4400 nuoren työllistämisen. **Mittakaava on täysin riittämätön**. Pelkästään yli vuoden työttömänä olleita 15–24-vuotiaita oli elokuussa jo lähes 6 600. Seteli vaikuttaa käytännössä palkkatuelta ja on epäselvää, pystytäänkö seteli kohdentamaan kaikkein hankalimmassa, pitkittyneen työttömyyden tilanteessa elävien nuorten tilanteen parantamiseen. **Uusien pistemäisten järjestelmien käyttöönottamisen sijaan, olisi varat voitu kohdentaa palkkatuen kehittämiseen.**

STTK on esittänyt useita keinoja puuttua nuorten pitkäaikaistyöttömyyteen kuten nuorisotakuun laajentamista, valtionyhtiön hyödyntämistä sekä kuntien kannustinten korjaamista. Lisäksi työttömyysturvan suojaosien palautus parantaisi työllisyyttä.

Myös työttömien opiskelumahdollisuuksia helpotetaan niin, että yli 25-vuotiailla on mahdollisuus opiskella avoimia korkeakouluopintoja työttömyysetuutta menettämättä. Nämä ovat **riittämättömiä toimia hälyttävässä työttömyystilanteessa**.

Työvoimapalveluiden kykyä vastata työttömyyteen on parannettava

Työttömyysasteen trendi oli työvoimatutkimuksen mukaan elokuussa jo kymmenen prosenttia, mikä on nykyisen tilaston korkein luku. Erityisesti pitkäaikaistyöttömien tilanne on vaikea. Heitä oli elokuussa lähes 130 000 ja **yli 60 000 heistä oli ollut työttömänä vähintään kaksi vuotta**.

Työttömyyden kasvu haastaa myös työvoimapalveluita, kun palveluiden ja työnhaun tuen tarve on yhä suurempi. Esimerkiksi aiemmat päätökset **palkkatuen rajoittamisesta** ja **työllisyysalueiden heikko taloudellinen tilanne** heikentävät työvoimapalveluiden käytössä olevia mahdollisuuksia.

Tuoreen arvion mukaan työvoimapalvelut tarvitsevat 739 henkilötyövuotta lisää selvitäkseen nykyisistä velvoitteistaan (HE 108/2025). Hallituksen suunnitelmissa on keventää työnhakijan palveluprosessia ja leikata työvoimapalveluiden rahoitusta entisestään. **Leikkausten sijaan työvoimapalveluiden resursseja tulisi vahvistaa ja työnhakijoiden pääsy palveluihin varmistaa**.

Finanssipolitiikan linja keventymässä

Suurin osa hallituksen aiemmin päättämästä sopeutuksesta ajoittuu vuodelle 2025, jolloin finanssipolitiikka on selvästi kiristävää.

Tom-Henrik Sirviö

13.10.2025

Budjettiriihessä päätetyn miljardin euron sopeutuksesta 200 miljoonaa euroa ajoittuu ensi vuodelle ja loput vuodelle 2027. Ottaen huomioon aiemmat sopeutuspäätökset ja veronkevennysten ajoitus, on ensi vuoden finanssipolitiikan viritys neutraali. **Jos kasvu käynnistyy ensi vuonna, on neutraali finanssipolitiikka perusteltua. Tämän vuoden kiristävä finanssipolitiikka on sen sijaan virhe**. Se syventää ja pidentää matalasuhdannetta heikentäen talouskasvua pysyvästi.

Sopeutus paikkaa aiempia veronkevennyksiä

Hallitus päätti budjettiriihessä miljardin euron lisäsopeutuksesta. Kevään kehysriihessä verotusta päätettiin keventää yli kaksi miljardia euroa ja silloin luvattiin, että vajaaksi jääneen miljardin kuittautuu niin sanotuilla dynaamisilla vaikutuksilla. Tätä kevään kehysriihen veronkevennystä on kuitenkin jouduttu rahoittamaan b**udjettiriihessä uusilla sopeutuksilla.**

STTK näkee, että **sopeutus toteutuisi oikeudenmukaisimmin perumalla yhteisöveron alentaminen ja suurituloisten marginaaliverojen keventäminen**. Sopeutus kohtelee rajusti kaikkia muita. Oikea hetki **osallistaa yrityksiä ja suurituloisia kasvavien puolustusmenojen rahoittamiseen** on nyt.

Sopeutus kohdentuu epäoikeudenmukaisesti

Yksityisten Kela-korvausten alentaminen ja suurituloisten eläkeläisten veronkevennyksen pienentäminen ovat oikeansuuntaisia toimia, mutta ne vain hieman peruuttavat hallituksen aiemmista julkista taloutta heikentäneistä päätöksistä. Yksityisten Kela-korvausten laajennukset ja valinnanvapauskokeilu yli 65-vuotiaille säilyvät.

Yritystukien karsiminen 141 miljoonalla eurolla sen sijaan on hyvä alku tukien kokonaisvaltaisemman perkaamisen tiellä. Tutkimukseen ja kehitykseen kohdistuva 95 miljoonan euron leikkaus on haitallinen talouskasvulle.

STTK pitää erittäin huolestuttavana, että Valtion eläkerahastosta otetaan toistamiseen uudelleen sata miljoonaa euroa vuosittain valtiontalouden tilkkeeksi. STTK ei pidä menettelyä hyväksyttävänä. Aiemmin hallitus on päättänyt kertaluontoisesti tulouttaa Valtion eläkerahastosta miljardi euroa. **Valtion eläkerahaston varojen käyttäminen näin todennäköisesti heikentää julkista taloutta**. Toimenpiteellä vältetään velkaantumista ainoastaan näennäisesti ja lyhyellä aikavälillä myymällä hyvin tuottavaa varallisuutta.

Tom-Henrik Sirviö

13.10.2025

Hallitus sopeuttaa korottamalla haittaveroja (tupakka, alkoholi ja jäte). Lisäksi leikataan sote-alan erikoistumiskoulutuksesta, kotouttamisesta ja kehitysyhteistyöstä. Leikkaukset eivät ole perusteltuja ja ne olisi syytä jättää tekemättä. Lisäksi hallituksen tulisi **perua työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen verovähennysoikeuden poisto**, mikä kiristää järjestäytyneiden palkansaajien ja elinkeinoelämän verotusta sekä alentaa järjestäytymisen kannusteita. **Tutkimuksen perusteella toimella voi olla negatiivisia vaikutuksia myös tuottavuuteen.**

Suurituloisten verotus kevenee merkittävästi

Verotus pysyy ennallaan tai kevenee lievästi pieni- ja keskituloisilla järjestäytymättömillä palkansaajilla. Sen sijaan ammattiliittojen jäsenmaksun verovähennysoikeuden poistamisen vuoksi **pieni- ja keskituloisten järjestäytyneiden palkansaajien verotus pysyy entisellään tai kiristyy hieman**.

Asuntorakentamisen tukien leikkaaminen pahentaa suhdannevaihteluita

Asuntorakentamisen tukia alennetaan huomattavasti. ARA-valtuudet olivat 2,25 miljardia euroa vuonna 2024, mutta alenevat 1,75 miljardiin tänä vuonna ja ne putoavat 1,135 miljardiin vuonna 2026. Aiemmin hallitus oli päättänyt jo alentaa Valtion asuntorahaston sulautuksen yhteydessä ARA-valtuudet tasan miljardiin euroon vuoden 2026 alusta. Aiottua pienempää leikkausta kuvaillaan nyt rakennusalan tukemiseksi. Se on harhaanjohtavaa valtuuksien pudottua huomattavasti hallituksen aiempien päätösten seurauksena.

ARA-valtuuksia leikataan vuodesta 2027 alkaen vielä 365 miljoonalla eurolla lisää, jolloin valtuus jää 500 miljoonaan euroon. Tämän jälkeen valtuus olisi 635 miljoonaa euroa vuodessa eli yli miljardi euroa vähemmän kuin tänä vuonna.

STTK kritisoi asuntorakentamisen korkotukien leikkaamista. Se heikentää rakennusalaa heikossa suhdannetilanteessa. ARA-tuotanto on tasoittanut suhdannevaihteluita rakennusalalla. Jatkossa suhdannevaihtelut ovat entistä voimakkaampia.

Huomionarvoista on myös se, että **asuntorakentamisen korkotuista leikkaaminen ei pienennä käytännössä lainkaan julkisen talouden alijäämää**. Kyse on ainoastaan lainan korkotuesta, jonka vaikutus julkisen talouden alijäämään on enimmillään noin prosentin verran lainakannasta.

Tom-Henrik Sirviö 13.10.2025

Toisin sanoen 365 miljoonan euron korkotuen leikkaaminen vahvistaa julkista taloutta parhaimmillaankin vain noin neljällä miljoonalla eurolla vuodessa. Ongelmana on joitakin vuosia sitten muuttunut tilastointikäytäntö, jonka mukaan asuntorakentamisen korkotuetut lainat lasketaan mukaan julkiseen velkaan.

Lisätietoja Tom-Henrik Sirviö, ekonomisti
tom-henrik.sirvio@sttk.fi
040 684 2251